

Vammaisten henkilöiden työtoiminta (SHL 27 e §) - Palvelukuvaus - Helsinki

Kuvaile palvelun sisältöä

Sosiaalihuoltolain 27 e §:n mukaisen vammaisten henkilöiden työtoiminnan tavoitteena on parantaa tai ylläpitää asiakkaiden työ- ja toimintakykyä. Työtoiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista kokonaiskuntoutusta, jonka lähtökohtana on asiakkaan yksilöllinen tilanne ja voimavarat. Työtoiminnassa asiakas tekee voimiensa ja kykyjensä mukaisia työtehtäviä ja osallistuu työyhteisön toimintaan. Tavoitteena on parantaa myös asiakkaiden elämänhallintaa, mikä voi tarkoittaa vuorokausirytmien pääsemistä, hygieniasta ja ravinnosta huolehtimista, työhön ja koulutukseen liittyvien tavoitteiden selkiinnyttämistä ja tarvittavien palvelujen käyttämistä. Työtoiminta parantaa työelämävalmiuksia ja opettaa työssä vaadittavia taitoja.

Lännen aikuissosiaalityön Sosiaalisen kuntoutuksen tiimi, järjestää sosiaalihuoltolain 27 e §:n mukaista vammaisten henkilöiden työtoimintaa, joka on työkuntoa ylläpitävää toimintaa. Työtoiminta on tarkoitettu alle 65-vuotiaille. Työtoiminta on kokonaiskuntoutusta, jossa asiakas tekee voimiensa ja kykyjensä mukaista työtä. Tarvittaessa asiakasta ohjataan kuntoutumista edistävien muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käyttämiseen. Työtoimintaa järjestetään sekä omana toimintana että ostopalveluna.

Mikä organisaatio palvelua järjestää?

Helsingin kaupunki – Sosiaali- ja terveystoimiala, Peso, Nuso, Aisla, Sosiaalisen kuntoutuksen - tiimi

Mikä taho/tahot palvelua tarjoaa?

Pakilan työkeskus, Avotyötoiminta, Uusix-verstaat, Ostopalvelupaikat

Kuinka paljon asiakkaita palvelussa on (esim. vuosittain)?

Helsingin kaupungin omat työtoimintapaikat 247 as. ja ostopalvelupaikat 109 as. (v. 2019)

Minkälainen on asiakasrakenne ja -jakauma? onko esimerkiksi kehitysvammadiagnoosia, mielenterveysdiagnoosia vai onko palveluun ohjattu sosiaalisista syistä, päihdeongelmista johtuen jne.?)

Vammaisten henkilöiden työtoiminta on tarkoitettu vammaisille ja osatyökykyisille henkilöille, jotka eivät pysty työskentelemään tavanomaisessa työssä ja joiden katsotaan hyötyvän työtoiminnasta. Asiakkaalla voi olla lääkärin toteama vika, vamma tai sairaus tai hän on voinut muuten olla pitkään pois työelämästä esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelman tai jonkun muun syyn takia.

Mitkä ovat asiakkaiden yleisimmät lähettäjätahot?

Tällä hetkellä asiakkaita tulee vammaisten henkilöiden työtoimintaan työhön alueen aikuissosiaalityöstä, psykiatria- ja päihdepalveluista, kuntoutusta tarjoavista palveluista, Helsingin työllisyyspalveluista, vammaispalveluista, asumisyksiköistä, erityisammattioppilaitoksista, asiakas itse tai omainen voi olla suoraan yhteydessä jne. Asiakkaalle tehtyyn kuntoutussuunnitelmaan saattaa sisältyä työtoiminta.

Mihin asiakkaat päätyvät tästä palvelusta?

Parhaimmissa tapauksissa asiakas siirtyy esim. Työelämään, työkokeiluun tai koulutukseen. Lisäksi mahdollista on päätyminen eläkkeelle tai toiseen palveluun. Palvelu voi päättyä myös asiakkaan omasta aloituksesta (ei koe palvelua itselleen soveltuvaksi, ei halua jatkaa, on

hakeutumassa kuntoutukseen jne.). Asiakkaalla on aina mahdollisuus palata työtoimintaan, jos tilanne muuttuu.

Kuinka pitkiä palvelujaksoja asiakkailla on?

Työtoiminta on pitkäkestoista, vapaaehtoista ja osallistuminen riippuu pitkälti asiakkaan terveydentilasta. Toimintaan osallistutaan omien kykyjen, taitojen mukaan.

Kuvaile ja pohdi tiiviisti, kuinka palvelussa toimii yhteistyö muiden sote-palveluiden kanssa

Palvelu on aikuissosiaalityötä. Palvelu toimii yhteistyössä asiakkaan verkoston kanssa.

Onko palvelussa tai sen asiakkailla (tai osalla asiakkaista) tukenaan asiakasvastaava? Jos on, kuka toimii asiakasvastaavana? Jos ei, voit pohtia, olisiko asiakasvastaavamallista hyötyä tai haittaa.

Yhteistyö työnjohdon ja kuntoutusohjaajan (Sosiaalisen kuntoutuksen –tiimi) kesken tärkeätä: työnjohdollisissa asioissa vastuu työnjohdolla ja palveluun ohjaamisen, yhteisen arvioinnin ja jatkopäätösten osalta kuntoutusohjaajalla. Myös lähettävä taho pidettävä asioista tietoisena ja kutsutaan tarvittaessa mukaan. Lähettävä taho parhaimmillaan tukee prosessia mm. jatkamalla yhteydenpitoa asiakkaan kanssa.

Työtoimintapaikalla työjohto yhdessä Sosiaalisen kuntoutuksen -tiimin työntekijän kanssa sekä asiakkaan hoitotaho esim. psykiatria - ja päihdepalveluissa. Työtoiminnan arviointipalaverissa, asiakkaan itse nostamana tai työnjohdon aloitteesta tartutaan asioihin.

Onko asiakkaille tarjolla työhönvalmennusta? Jos on, kuinka paljon?

Asiakkaille on tarjolla sh127d§ mukaista työvalmennusta ostopalveluna. Ks. Sh127§-palvelukuvaus

Mikäli mahdollista, kuvaile ja/tai arvioi, mitä etuuksia asiakkaat saavat. Vaikuttaako etuusjärjestelmän logiikka asiakkaiden ohjautumiseen palveluun?

Useimmiten vammaisten henkilöiden työtoimintaan hakijoilla on taustalla kuntoutustuki/työkyvyttömyyseläke ja terveydentilaa on kartoitettu, mutta ei kaikilla. Osa asiakkaista on ollut kuitenkin ns. ilman ensisijaista etuutta ja jos eivät ole olleet työttöminä työnhakijoina, Kela on kehottanut laittamaan työnhaku vireille ja hakemaan ensisijaista etuutta. Osalla asiakkaista tilanteet statuksen ja etuuksien suhteen hyvinkin selkeät. Takana voi olla monivuotinen hoitosuhde psykiatriassa, vammaispalveluissa tai muissa kuntoutuspalveluissa. Joidenkin asiakkaiden osalta selvitetään vtyössä ollessa työ- ja toimintakykyä ja suunnitellaan sen pohjalta työllistymistä eteenpäin.

Saavatko asiakkaat korvauksia palveluun osallistumisesta?

Työtoiminnassa oleva henkilö saa seuraavat etuudet palvelun kautta:

- Läsnaolopäiviltä työrahaa työtoimintatuntien mukaan 6 euroa (4 tuntia työtoimintaa) tai 8 euroa (6 tuntia työtoimintaa). Työraha maksetaan jälkikäteen kuukausittain pankkitilille.
- Läsnaolopäivinä yksi lämmin ateria sekä aamu- ja iltapäiväkahvi.
- HSL:n matkakortti.
- Vaatetusta harkinnan mukaan.

Läsnaolopäiväksi lasketaan päivä, jolloin asiakas on tosiasiallisesti ollut työtoiminnassa, joten sairausloman ajalta ei makseta työrahaa.

Lepo- ja virkistystauko on 24 päivää vuodessa. Lepo- ja virkistystauon määräytymisvuosi on 1.4. alkava ja 31.3. päättyvä jakso. Lepo- ja virkistystauon työrahaa kertyy 2 päivää kuukaudessa määräytymisvuoden ajalta, kun läsnaolopäiviä on toteutunut vähintään 14

päivää kuukaudessa. Jokaisen kuukauden läsnäolopäivät lasketaan erikseen. Sosiaalisen kuntoutuksen palvelu maksaa lepo- ja virkistystauon ajalta työtoimintapäiviä vastaavan työrahan. Jos lepo- ja virkistystauon työrahaa ei ole kertynyt koko tauon ajalle, voi asiakas kuitenkin pitää taukoa ilman erilliskorvausta. Jos asiakas lopettaa vammaisten henkilöiden työtoiminnan ennen taukoa, ei hänelle makseta pitämätöntä lepo- ja virkistysajan työrahaa. Sosiaalisen kuntoutuksen palvelu päättää lepo- ja virkistystaukojen ajankohdista. Vammaisten henkilöiden työtoiminnan työrahaa ei oteta tulona huomioon toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa.

Toimeentulotuki ja vammaisten henkilöiden työtoiminta

Toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa otetaan tulot ja menot huomioon toimeentulotuen yleisten periaatteiden mukaisesti. Tuloina ei oteta huomioon työrahaa (6 tai 8 e/ päivä) eikä ateriaetua.

Perusosan ja asumismenojen lisäksi myönnetään tarvittaessa tukea terveydenhoitomenojen omavastuuseen. Työtoiminnassa käyntiä voi-daan tukea yksilöllisen tilanteen edellyttämin ratkaisuin toimeentulotukilain tarkoittamiin ns. erityisistä tarpeista ja olosuhteista johtuviin menoihin.

Toimeentulotukilaskelmassa perusosana käytetään pääsääntöisesti yksin asuvan henkilön perusosaa myös vanhempansa tai vanhempien-sa luona asuvan 18 vuotta täyttäneelle sekä avio- tai avoliitossa yhteistaloudessa asuvalle henkilölle. Mikäli molemmat puoliset avio- tai avoliitossa osallistuvat työtoimintaan, molemmille huomioidaan yksinäisen perusosa. Sen sijaan puolisolle, joka ei osallistu työtoimintaan, perusosana käytetään yhdessä asuvan perusosaa.

Pohdi, minkä asioiden pitää muuttua, jotta palvelusta päästäisiin etenemään nykyistä paremmin avoimille työmarkkinoille/TE-toimiston asiakkaaksi/työllisyyspalveluihin/ Kelan ammatilliseen kuntoutukseen tai koulutukseen.

Asiakkaat ovat palvelussa, kun työmarkkinoille siirtyminen ei ole ajankohtaista. Tilanne voi kuitenkin muuttua palvelun jatkuessa ja kuntoutumisen edistyessä. Tällöin usein harkitaan toiseen työelämään suuntaavampaan palveluun siirtymistä tai aloitetaan sh127d§-työvalmennus.

Kuvaile mahdollista työnantajayhteistyötä/yhteistyötä te-toimiston kanssa. Voit myös pohtia, miten näitä voisi parantaa.

Työnantajayhteistyötä ja yhteistyötä te-palveluiden kanssa tehdään pääasiassa työvalmennuksen (sh127d§) kautta.

Palvelun ensisijainen tarkoitus on parantaa tai ylläpitää asiakkaiden työ- ja toimintakykyä. Tavoitteena on parantaa myös asiakkaiden elämänhallintaa, mikä voi tarkoittaa vuorokausirytmiiin pääsemistä, hygieniasta ja ravinnosta huolehtimista, työhön ja koulutukseen liittyvien tavoitteiden selkiinnyttämistä.

Kuvaile keskeisiä haasteita

- Sosiaalipalvelujen väliset rajat epäselvät (sosiaalinen kuntoutus, vammaisten henkilöiden työtoiminta, vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta, vammaispalvelujen tuettu työllistyminen, kuntouttava työtoiminta). Lainsäädännön ja palvelujen sisällön ja prosessien selkeytys tarpeen.
- Asiakkaalla olisi hyvä olla joku lähettävä taho taustalla, jolla olisi kokonaiskuva asiakkaan tilanteesta ja joka seuraa työtoiminnan sujumista yhteistyössä asiakkaan ja työnjohdon sekä kuntoutusohjauksen kanssa ja päivittää suunnitelmaa sen mukaan. Selkeät palvelutarpeen arvioinnit ja suunnitelmat taustalla.

- Palvelua joudutaan tarjoamaan niukoilla tiedoilla, kaikki tarvittava tieto ei tule aina ilmi ja se joudutaan koostamaan eri lähteistä